

IVA PEKÁRKOVÁ

TŘÍSKY

ROMÁN O LÁSCE S PRVKY
INVESTIGATIVNÍ REPORTÁŽE

Mladá fronta

Třísky

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.mf.cz

www.e-reading.cz

www.palmknihy.cz

MLADÁ FRONTA

Iva Pekárková

Třísky – e-kniha

Copyright © Mladá fronta, a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ROMÁN O LÁSCĚ S PRVKY
INVESTIGATIVNÍ REPORTÁŽE

MLADÁ FRONTA

Podíl z prodeje knihy věnujeme Komunitnímu osvětovému společenství z. s. (KOSAS.cz), neziskové organizaci, která účinně pomáhá nechodícím i jinak postiženým lidem na Chebsku a řídí se heslem „Být odlišný je normální“. Zdenka K., předloha pro hrdinku tohoto románu, pro KOS pracuje jako jeden z dobrovolníků.

Text © Iva Pekárková, 2018

Cover Photo © Lenka Faltejsková, 2018

ISBN 978-80-204-4489-9 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-204-5131-6 (ePDF)

ISBN 978-80-204-5130-9 (ePUB)

ISBN 978-80-204-5132-3 (Mobi)

Ke vzniku knihy velmi pomohl tvůrčí rezidenční pobyt pořádaný Institutem umění – Divadelním ústavem (IDU) v rámci spolupráce s Cenou Česká kniha, který se uskutečnil ve Ville Decius (Krakov) v prosinci 2016, a také tvůrčí rezidenční pobyt pořádaný nadací Artist in Residence (AIR), který se uskutečnil v Kunsthalle Krems v listopadu 2017.

1 / Bezhlaví policajti

Na krajnici stál chlap bez hlavy, a jakmile se přiblížila, udělal úkrok do vozovky a mával červenou baterkou. Šárce se rozbušilo srdce, strachem, čím jiným, protože co mají co najímat bezhlavý policajty. Je nebezpečný zastavit v noci chlapovi, když ženská jede v autě sama – bůhvíco tohle bude zač. Magor, kterej si hraje na policajta? Vrah? Extremista? Policajt? – ale poslušně stáhla ruku z plynu, opřela dlaň o brzdu a sjela na šterkovou krajnici, přesně tam, kam jí ukazoval. Na centimetr přesně. Šárka byla už nějakou dobu přesná řidička.

Ne, nebyl bez hlavy, jen hlavu nebylo vidět. Měl přes ni přetaženou ohyzdnou černou kuklu (dábelskou? Komandýrskou? Guerilskou?) vzbuzující stihomam. A nebyl sám. Z vozu zaparkovaného v podrostu vylezl ještě jeden. Přiskočili k jejímu autáku jak komando, ten jeden otevřel dvířka (už zase si je nezarýglovala, kráva pitomá!) a zahlaholil, jako by všechno bylo v pořádku, jako by nebylo deset večer na setmělý silnici a on neměl na hlavě černou kuklu: „Tak, pani, vystupte si!“

V právě uplynulých třech vteřinách Šárce stačilo docvaknout, že..., že..., že tohle nejsou ozbrojení lupiči, únosci, banditi ani teroristi: skutečně jsou to poliši z jednotky speciálního nasazení (nebo takového něco, tyhle věci nikdy nesledovala, připadaly jí moc chlapské, moc svalnaté)

a tohle je nejspíš zátah na někoho, kdo zas ukradl pět milionů nebo pět lidí odprásknul (nebo oboje), a teď se snaží ujet do Německa. Tady u hranic jsou tyhle zátahy málem na denním pořádku.

Kluci by chtěli přepadávat ze zálohy, obklíčit nepřátelskou kótu a s mašinkvérama v pohotovosti, přískokama vpřed (nebo tak něco) se vrhnout na nepřítele a pár dávkama ho zneškodnit, ale místo toho dostali rozkaz hlídat tuhle pitomou silnici. Stavět auta, ale ne samopalem. Musej bejt pěkně nasraný, to bylo vidět. A ze samýho nasrání si zapomněli stáhnout kukly z hlavy.

Ano, Šárčin rozum to pochopil, ale paranoia neustupovala. Seděla za volantem jak přimrazená, jak slepice na hřadě, a zmrtvělým okem sledovala, jak z nebe padá orel.

„Já-já-totíž-totíž,“ řekla.

„VYSTUPE SI!“ zopakoval chlap. „Nemáme čas.“ A chytil ji, nijak zvlášť něžně, za rameno.

„Ale-já-já-já jsem vozíč-“

Chlapi ji neposlouchali. Snad byli nasraní, že tady – se vším tím speciálním výcvikem – dělají dopraváky. Snad doopravdy neměli čas a chtali si do kalhot adrenalin, celí frustrovaní z toho, že tuhle silnici musejí uhlídat, že nesmějí být vadným okem v síti.

Každopádně jednali rychle, asi tak šestkrát rychleji, než na to Šárka stačila reagovat. A byli dobře sešraní. Bez jediného slova na sebe pohlédli, pak ten menší otevřel doširoka dvířka a ten vyšší, svalnatý, zesílil stisk na jejím rameni, načež přehmátl, zezadu ji objal, zapřel svaly, hekl – a vytáhl ji ven. Ani jí nebacil hlavou do rámu.

„Já jsem vozíč-, já jsem vozíč-,“ koktala zadýchaně do toho procesu, přestože ona jediná se tu nenamáhala, namáhali se jiní. Chlápek ji postavil vedle vozu jako vykřičník

za nevyřčenou větou: „Když řeknu, že si máte vystoupit, pani, tak taky vystoupíte.“

„-kářka!“ dořekla Šárka už ze země. Teda spíš vyjekla. Padla jak pytel brambor a to jí vyrazilo dech.

Kluk, co stál za ní, docela ztuhl. Ze zvyku sáhl po zbrani. Na tenhle úskok ho nepřipravili. Ale vycvičený byl dobře, vzpamatoval se hned. Pochopil situaci. „Vojto, ty voe,“ ucedil, pak praštil kuklou o zem a znechuceně odplivl.

Omluvy, samozřejmě, a velké zděšení, a neexpertní pokusy Šárku sebrat ze země a „zas ji postavit na nohy“ provázené jejím sykáním a prosbami, ať ji tam sakra nechaj. Pak přes půl hodiny čekání na sanitku, přikrytá dekou (vždycky si jednu s sebou vozila), ale i tak promrzlá na kost. Vzorek štěrku vytlačený do boku, kde se jí shrnula sukně i halenka – a ona neměla náladu těm dvěma vysvětlovat, jak ji nadzvednout, aby se upravila. Nakonec z toho byla jen spousta modřin a pár oděrek a naštípnutý obratel, naštěstí hned kus nad kostrčí, takže ho stačilo zafixovat. Kovová výztuž, co měla v páteři, držela pevně.

Už když ji soused, vcelku ochotně, odvážel ze špitálu domů, Šárka se v duchu řehtala a říkala si: „No teda! Koho by napadlo, že při tomhle svým postižení zažiju dobrodružství jak z Divokýho západu!“

(Jasně, závisí to na tom, co jsme ochotní za dobrodružství považovat.)

2 / Život

Když člověk začíná jako zcela zdravý, po všech stránkách normální (a v Šárčině případě navíc výjimečně přitažlivý) jedinec a pak v jeho životě nastane něco, nějaká změna nebo omezení – něco nenávratného, co se nedá odčinit, odestát, zařídit, aby se to nebylo stalo (a tenhle podmíněčný způsob minulý tu hraje osudovou roli), zkrátka když se člověk potká s Osudem a Osud mu podrazí nohy nebo, v Šárčině případě, rozdrtí pár obratlů, naruší míchu a spodní končetiny docela odstřihne, jako dopravní prostředek je znehodnotí, člověka to nutí dělit svůj život na PŘEDTÍM a PAK. Jak taky jinak? Je to přirozené. Je přirozené vzpomenout si každou minutu na to, že ještě před (před kolika? Před dvěma, pěti, osmi, patnácti... a teď už zničehonic DVAADVACETI!) lety jste mohli chodit. Běhat. Lézt po stromech. Tancovat – a Šárka vždycky ráda tancovala, chytla, tady na malém městě, samý konec té generace, co chodila na diskotéky, co na diskotékách hledala zábavu, únik ze šedi, průlez z nudy a taky životní partnery, konec té generace, co diskárnama žila, co pro ně neděle, pondělí, úterý, středa a čtvrtek měly význam jen proto, že se s každou uplynulou hodinou přiblížil pátek a s ním disko, zrcadlová koule, co se otáčí u stropu, zvuky popíku, co už vnímala jen jako rytmus, jako výzvu, odér těl, a deodorantů, co pro ně tenkrát nebyly laciné, i když

všechny voněly takovou lacinou, tuctovou vůní, trochu dusivou – ale právě proto tolik vzrušující vůní, a kroky, kroky, kroky, zhoupnutí, prohnutí v boku (tenhle tanec prý neměl pravidla, tak jste si pravidla vytvářeli sami – ale o to přísnější pravidla měl u nich v městečku), zhoupnutí v boku, kam ti kluk při ploužáku přilepil upocenou dlaň, nažhavenou na 150 stupňů – zkrátka vzpomínat na dobu, kdy nohy fungovaly, na PŘEDTÍM, KDYSI – a srovnávat to s TEĎ, kdy nefungují, kdy jsou to jen těžké sloupy ze špatně utuženého betonu, sloupy bez vůle, ale s o to těžší mrtvou váhou, které transportovat z místa na místo je předmětem dennodenní osobní logistiky. Je to tak, nemůžete si pomoci.

PŘEDTÍM/PAK, KDYSI/TEĎ, to byla životní dualita všech lidí jako Šárka. Úplně všech.

Ale vždyť ani normální lidi, co žádné konkrétní dělítko neměli, na tom nebyli o nic líp. Těm nezbylo než filtrovat životní zážitky, životní události i život sám jen neustále se prodlužujícím sloupcem času, který je od nich odděloval, přičemž v jejich případě ten sloupec času nebyl ničím rozdělený, ničím naporcovaný, byl možná mírně narušený událostmi jako sňatek, stěhování, narození dětí, smrti v rodině, rozchody, ale rozhodně nebyl přerванý, přetržený, rozdrcený na kaši a pohozený v pangejtu, nikdo a nic ho neproměnilo v rumišť, jaká zůstávají po stavbách nebo po bouračkách, v ostré třísky, v písek vyhrzlý z mezer mezi kameny, těmi kameny, co tvoří základ. Sloupy času všech „normálních“, nepostížených lidí rostly nepřerušovaně dál a dál, výš a výš, občas snad trochu pokřivené a tu a tam i bolavé, ale víceméně celé.

Pročež pro většinu z nich se všechny zážitky tím sloupem filtrované jevily tím hezčí, růžovější, skvělejší, anebo

u těch nepříjemných aspoň snesitelnější, čím dál do minulosti sahaly a čím mohutnější byl ten sloup času, který je od nich dělil.

Tohle je princip blankytu, důvod, proč obloha je modrá, vysvětlení, proč dálky jsou lákavě modravé. Princip blankytu funguje i pro čas. I pro lidi ničím nepostižené jako by minulost vždycky převyšovala přítomnost. Princip blankytu způsobuje, že se nám zdá, jako bychom se těm krásným modrým horám, které bývaly naším dětstvím, proti své vůli čím dál víc vzdalovali. Během té nedobrovolné cesty nabývá ztracená krajina na kráse, a čím vzdálenější a ztracenější je, tím víc ji potřebujeme.

Jako by i pro lidi ničím nepostižené minulost vždycky, vždycky převyšovala přítomnost, jako by v okamžiku jejich narození všechno začalo uvadat a mrtvět – a oni si to uvědomovali (oni tím trpěli!) vteřinu za vteřinou, odtikávání času je ubíjelo, vždycky když odtikla další vteřina, trošičku jim zamrzla krev v žilách. Tím pádem měli krev čím dál tím hustší a hustší, pomalejší a pomalejší – nebylo se čemu divit, že už jim ochably i myšlenky. Když ještě bylo PŘED, měla Šárka kolem sebe příliš mnoho takovýchhle „normálních“, rigidních, s každou minutou tuhnoucích lidí, mívala jich kolem sebe tolik, až jí tenhle přístup k životu, tenhle způsob odtékání žití začal připadat NORMÁLNÍ, běžný, správný. Snad dokonce ten jediný možný, jediný duševně zdravý. Protože jaká je jediná možná reakce duševně zdravého jedince na vědomí vlastní smrti? No jaká? Nasranost na život přece. Vztek, že tak rychle ubíhá. Vztek, že to kdysi bylo lepší. (Jistě, taky se můžete zbláznit.)

Ano. I Šárka kdysi cítila tenhle podivný, plíživý vztek, vztek, který byl trochu vztek a hodně zoufalství, vztek, že jí život protéká mezi prsty a pomaličku, minutu po minutě,

hodinu po hodině, se k ní blíží SMRT, nevyhnutelná, čekající, trpělivě vyčkávající, až nastane její čas. A potom zaútočí. Šárka taky kdysi cítila takhle existenciální děs, tuhle existenciální hrůzu, tak silnou a vždy- a všudypřítomnou, že celý život otravovala jako jed. Bože! Už jí bylo čtrnáct! A patnáct! A šestnáct, proboha! Za chvíli bude příliš stará. Staroba, to byl další děs. Ve dvanácti si začátek stárání nastavila tak na šestnáct (to už bude mít dorostlá prsa! Úplně dorostlá! Začnou odkvétat!), v šestnácti to posunula na osmnáct... a pak si dala obrovského majzla, aby s tím něco dělala, vdala se, pořídila si docela pěkný dům, manžela, co makal v Německu a mohl si ji dovolit rozmazlovat, a k tomu děcko, to zprvu pomohlo, ale potom jí začalo čím dál víc připomínat, že ONA má dětství dávno za sebou, že teď už bude jen stárnout a odkvétat, a jedině hromadění bohatství, věcí, věcí, věcí, od téhle hrůzy částečně odpomůže, ale jen částečně, protože pořád setsakra věděla, že ten bezstarostný čas se nenavrátní – NIKDY, NIKDY, NIKDY! a ona proti tomu nezmůže NIC, NIC, NIC!

Ne, snad jsem nebyla až takhle hysterická, říkala si teď, s odstupem nějakých pětadvaceti, osmadvaceti let. Určitě jsem neprožívala každou vteřinu jako palici, která mi roztlouká sny, drtí je na prach, ani jako tes širočinou, která mi odsekává z mládí další kousíček. Ale teď, ve zpětném pohledu, hluboko ve fázi POTOM, si uvědomovala znovu a znovu, jak dokonale se téhle hrůzy zbavila. TEĎ už se Šárka smrti neděsila, natož odtikávání a pozvolného hnutí. Vyléčila ji jedna cesta autem, jedna zatáčka, jeden let vzduchem a jedno tvrdé přistání. TEĎ už existenciálně nesmutnila, musela se věnovat praktičtější věci. Důležitější.

A které věci jsou v životě důležitější, to teď už taky mnohem líp věděla. Teď už v tom měla jasno. Křišťálově.

Část první

PŘEDTÍM

3 / Kdysi

PŘEDTÍM/PAK: priority se přehodily. To, co bylo důležité PŘEDTÍM, bylo PAK docela podružné. A naopak.

Takže:

Rodiče (pan a paní Kobzuchovi). Jasně že pro ni bývali důležití. Byli to dobří rodiče, tak nějak akorát zodpovědní. Matka ji osm měsíců kojila, velice zodpovědně, a to v dobách, kdy se pochybovalo o všeobecné nadřazenosti mateřského mléka a sunar byl v lékárně na kojenecký průkaz za 2,70 Kčs. Potom se mladá paní Kobzuchová hrozně divila: ještě pravidelně kojila Šárku – a už byla na cestě Maruška. Mladý pan Kobzucha to vzal tak, jak to přišlo: už dobře věděl, kde je jeho místo a co přesně se po něm chce, aby ho žena moc nepérovala. Byli mladí, Šárčini rodiče, ale tak normálně, běžně mladí, přesně v tom věku, aby to v městečku ani v ulici nepozdvihlo jediný pár obočí: jemu bylo dvacet, jí devatenáct. Neměli se špatně, Kobzucha dojížděl za prací tam, kde ho zrovna potřebovali: do Plzně, do Chebu, do Strakonic, ve fungl novém červeném emběčku, a nikdo nevěděl, kolik si nahrabe, ale asi dost. Mladá Kobzuchová si k dětem přibrala částečný úvazek uklízečky („Je to ohavné! Ale za poctivou práci se nestydím! I kdybych se těmahle rukama – tady těmahle rukama! – musela hrabat v míse.“), a když se po třech nebo čtyřech letech odstěhovali od manželčiny rodičů do vlastního půldomku (na vesnici, pár

kilometrů od města), do moderního půldomku, s tekoucí vodou, pračkou a televizorem, pár párů obočí se pozdvihlo. Někdo ze sousedů (byla to Vaňková! Ta stará čarodějnice! Kdo jiný?) šel na úřad mladou Kobzuchovou udat za nedovolené kapitalistické podnikání, že prý obchoduje s džemy, marmeládami a ovocnými šťávami, které doma zavařuje ve velkém. To byla samozřejmě bohapustá lež. Šárčina a Mařenčina máma zavařování prostě milovala, a co se holky pamatovaly, každé léto se proměnilo v kompotové, džemové, marmeládové a šťávané orgie. Nucená dětská práce sklízečů, sběr borůvek a malin v lese, sbírání popadaných hrušek a jablek, celorodinné výpravy embéčkem k aleji, kde táta zastavil na krajnici a sbírali a sbírali, zatímco se autáky těch, co tu nesbírali taky, na úzké silnici jejich embéčku jen tak tak vyhýbaly a táta se děsil, že mu ho někdo smete, cesty na Moravu, kde jim v sezóně jeden chlapík dával meruňky prakticky zadarmo, když si k nim přibrali i pár pálených, doma načerno, samozřejmě, prodírání mezi ploty a sběr květů černého bezu a pár měsíců nato sběr dozrálých bezinek – tahle drobná všednodenní, rok co rok opakovaná dobrodružství jejího dětství pokaždé přerostla v borůvkový /jahodový/hruškový/jablečný/bezinkový malér, to když Šárky a Marušky máma běhala po kuchyni v hysterickém záchvatu a s padající zástěrou – nevěděla, jestli si ji uvázat, anebo si ji v zoufalství strhnout a zmačkat do kuličky – a vykřikovala: „To je ohavné! Takovejch borůvek (jahod, hrušek, jablek, bezinek, meruněk)! Kdy já to zavařím! Co já si s tím počnu? Se na to vykašlu! No tak to shnije, no! No tak to shnije! Jak mám tohle všechno zavařit? Jak já to mám stihnout? Když jsem na to sama, nikdo mi nepomůže, nikdo ani prstem nehne, aby mi pomoh! No řekněte, jak?“ – a konečně vyvrcholila spokojenou mámou, rudou

jako rak a uřícenou, až z ní odkapával pot, když vytahovala plné sklenice ze sterilizačního hrnce, obracela je víčky dolů, hubovala, jak jsou horké, už se zase spálila!, a otírala je do utěrky. Desítky, stovky, tisíce zavařenin, kompotů, džemů, sirupů. Šárka s Mařenkou na ně lepily krasopisně napsané cedulky a máma, celá rozechvělá uspokojením, je rozzářeně peskovala, že cedulky lepí moc nízko, moc vysoko, anebo nakřivo, anebo že J v „Jahody 1979“ má příliš krátkou nožičku.

Zažily s mámou i výbuch sterilizačního hrnce, ale nikomu se nic nestalo. Jen lovili po kuchyni stříbrné kapičky rtuti z teploměru a Mařenka se opařila na paži, takže ji táta musel odvézt do nemocnice, aby jí to postříkali špiritusem. Mára z toho měla skvělou náladu a po pár týdnech jí zbyla na kůži jen sotva znatelná zarůžovělá stopa.

Při takovéhle výrobě marmelád se spotřebují tuny cukru a želatiny a zavařovacích sklenic, víček na ty menší a gumiček na ty litrové, co měla každá své skleněné víčko, přidělané na drátku. To všechno byl v sezóně pokaždé úzký profil, ale mladá Kobzuchová to měla zorganizované přímo bravurně: nakupovala vždycky, když to bylo, a doma se jí vršily zásoby. Vážně by z toho mohla mít vlastní podnik, podnikavá na to byla dost. Nebylo se čemu divit, že ji soudružka Vaňková šla udat na národní výbor. Nakonec z toho žádný malér nebyl, jen velké zděšení, potom to táta nějak urovnal.

Šárčino dětství uběhlo ve znamení Skalistých hor zavařenin, každá lahvička s nálepkou krasopisně napsanou Šárčíným úhledným písmem anebo Mařenčíným o něco méně úhledným, označená druhem ovoce, rokem výroby a druhem výrobku (šťáva, marmeláda, džem, zavařenina, kompot, pyré) – byly to Andy, Himálaje, velehory, kvůli

kterým se jim do sklepa nevešly sáňky, musely je celý rok nechávat před barákem a šíleně se bály, že jim je Vašek od sousedů anebo někdo z jeho party ukradne.

Šárčini rodiče, obrovsky, přímo ukrutně významní prakticky v celém období PŘED – dokonce i potom, co se vdala, podle jejich názoru (teda podle matčina názoru, táta přece názory neprojevoval a vůbec se do ničeho moc nepletl, do ničeho moc nemluvil, jen chrchlal souhlasným, a když byl v obzvlášť odvážné náladě, tak taky nesouhlasným tónem), dokonce i potom, co se vdala, podle názoru rodičovstva zbytečně brzo (byla o rok a čtvrt mladší nežli matka, když ta se vdávala) – i potom v jejím životě představovali významnou dvojku. Matka jí chodila do bytu uklízet – rozuměj: všechno kritizovat a přerovnávat věci –, měla milion názorů na výchovu Martínka (Šárka i „ten její“, podle ní, chovali dítě na příliš volném řetězu) a Šárku a „toho jejího“ znovu a znovu vinila z toho, že jí dočista zničili mládí a ona se v sedmatřiceti (!!!) stala babičkou.

Šárku by nikdy nenapadlo, že by se matka s otcem mohli z jejího života jen tak vytrazit, beze všeho si zmizet, a přece to pár let nato udělali.

Ve vzpomínkách Šárčina máma voněla po džemu. Borůvkovém anebo jahodovém, taková přeslazená vůně (matka nebyla z generace, která by na cukru šetrila), ale úžasně příjemná, chutná vůně jejího dětství. Když k nim, už vdaná, chodila na návštěvy, voněla matka jinak. Divně. Vnitřkem toho půldomku, kde Šárka vyrostla, a přece jí teď ten pach byl cizí. Nepříjemný. Vzbuzoval odbojné nálady, které ji v dětství málokdy přepadaly. Ještě pořád chodila matce pomáhat se zavařováním (mladší Mára to odnesla mnohem víc), ale něco se přervalo, jakýsi provázek nebo stužka nebo pentle do vlasů anebo snad poutko, na kterém

celé její dětství viselo, prostě se to opotřebovalo, látka, ze které to bylo vyrobené, se rozpárala – poutko ještě chvíli jakžtakž drželo a havelok jménem Šárčino dětství na něj bylo třeba věšet obzvlášť opatrně... no a pak prasklo. Utrhlo se. Matka přestala vonět po zavařených borůvkách a začala páchnout takovým divným, jaksi cizím pachem. Ztrácela nad Šárkou absolutní moc.

Ale ať to bylo jakkoli, Šárčinu pupeční šňůru definitivně přestříhla až ta událost, která jí přerušila míchu.

Ségra.

Ségra byla pojmenovaná po mámě, bylo s podivem, že si rodiče jméno Marie nechali až pro druhé dítě. Přitom prý vážně uvažovali o tom, že by Šárka mohla být Václava – otec měl v rodině václavovskou dynastii, on sám byl už čtvrtý v řadě. Tehdy ještě nebyl tak zpodpantoflený, říkala si Šárka, tak by to máma určitě povolila. Jediné, co ji před Václavou zachránilo, bylo její ženství, nebo teda holčičkovství. Václava by dynastii Václavů stejně nezachránila, a tak ji nechali vyhynout po přeslici. Šárce se její jméno líbilo. Mařence už mihn – od dětství těžce snášela všechno, co ji spojovalo s matkou: jméno, světle oříškové kudrny, chrpově modrá barva očí. Jakmile na to měla, kupovala si uhlově černou barvu na vlasy a tu používala i na obočí, až se jí otec poškleboval, že vypadá jak Brežněv.

„A co?“ odsekla Mařenka. Lepší vypadat jak Brežněv než jak matka! Tuhle větu nikdy nahlas nevyřkla, ale vykřikovala ji do světa celým svým počínáním. Pořád si plánovala, že uteče, že v tomhle domě prostě nevydrží, že to tu nenávidí, že radši bude spát pod mostem. Šárka, o rok a čtvrt starší a o dvě putýnky moudřejší (jak to aspoň říkala